

Lauksaimniecības produktu ražotāja maksātnespējas procesa īpatnības

Ivars Kronis

Rīgas Stradiņa universitāte, Juridiskā fakultāte, Latvija

Ievads. Maksātnespējas likums (MNL) ir spēkā no 2010. gada 1. novembra, tas nomainīja likumu, kurš bija spēkā no 2008. gada 1. janvāra. Spēkā esošā likuma XXIII nodaļā ir ietverts īpašs lauksaimniecības produktu ražotāja (LPR) maksātnespējas procesa tiesiskais regulējums. Arī 2008. gada likuma XXII nodaļā bija ietverti speciāli noteikumi LPR maksātnespējas procesiem. Katru reizi likumdevējam, mainot maksātnespējas procesu tiesisko regulējumu, būtiski tiek mainīta pati maksātnespējas procesa norises koncepcija, kas ietekmēja arī LPR maksātnespēju.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Šī pētījuma mērķis ir, balstoties uz MNL XXIII nodaļā ietvertā LPR maksātnespējas procesa regulējuma īpatnību analīzi, izvērtēt tā piemērošanas teorētiskos un praktiskos aspektus.

Pētījuma empirisko bāzi veido zinātnieku darbi un rakstu krājumu materiāli, periodikas materiāli un pirmavoti, tiesību akti, statistikas dati, interneta resursi, cita publiski pieejama informācija.

Pētījuma izstrādē izmantota analītiskā, salīdzinošā, induktīvā un deduktīvā pētniecības metode.

Rezultāti. Ar lauksaimniecības produktu ražotāju likuma izpratnē tiek uzskatīts tāds juridiskās personas maksātnespējas procesa (JPMP) subjekts (MNL 56. p.), no kura gada ienākumiem vairāk nekā 50 procentus JPMP pasludināšanas dienā veido ieņēmumi no lauksaimniecības produktu ražošanas un pārstrādes (MNL 124. p. 2. d.). Maksātnespējas likums nenosaka, vai par lauksaimniecības produktu ražotāju ir uzskatāma tāda persona, kura veic tikai lauksaimniecības produktu ražošanu, vai tikai pārstrādi, kā arī ražošanas un pārstrādes proporcijas īpatsvaru.

LPR mantas pārdošanā jāņem vērā lauksaimniecības ražošanas sezonālo raksturu, dabas un klimata apstākļus (MNL 124. p. 3. d.). Tādējādi augstas kvalitātes ražas gadījumā tā pārdodama nevis kā zemesgabals ar iesētu labību, bet vispirms jānovāc raža un tikai tad pārdot graudus, bet vēlāk – zemi. Savukārt mantas pārdošana LPR maksātnespējas gadījumā ir iespējama gada laikā, bet ar kreditoru sapulces lēmumu termiņš var tikt pagarināts vēl par sešiem mēnešiem, turpretī jebkura cita JPMP subjekta manta pārdodama sešu mēnešu laikā, un termiņš var tikt pagarināts ar kreditoru sapulces lēmumu tikai vēl par sešiem mēnešiem.

Maksātnespējas procesā, pārdodot LPR mantu, vispirms tā jāpiedāvā kā lietu kopība (MNL 125. p. 1. d.). Pirmtiesības to iegādāties ir personai, kura nodarbojas ar lauksaimniecības produktu ražošanu vai pārstrādi un kuras īpašumā ir zemes gabals, kas robežojas ar parādnieka zemesgabalu (MNL 125. p. 2. d.), tomēr nav noteikts, kā maksātnespējas procesa administratoram ir iegūstama informācija par šādām personām, kurām ir pirmtiesības. Pirmtiesība jānošķir no pirmpirkuma tiesības, un nepastāv izpirkuma tiesības. Bez tam MNL 125. p. 2. d. un 126. p. 2. d. noteikts, ka mantas pārdošana notiek pēc novērtējuma cenas, vai tā ir tirgus vai piespiedu pārdošanas cena, nav noteikts.

Secinājumi. Neskatoties uz atsevišķiem trūkumiem, maksātnespējas likuma XXIII nodaļā ietvertā īpašā lauksaimniecības produktu ražotāja maksātnespējas procesa tiesiskajam regulējumam ir un būs būtiska nozīme juridisko personu maksātnespējas procesa tiesiskajā reglamentācijā.